

Medisch Nederland in internationaal verband

Rede v. d. voorzitter Prof. Dr. L. A. Hulst

Excellenties, Dames en Heren.

Het is niet de eerste maal, dat ik het voorrecht heb, het woord tot U te mogen richten. De Voorzitter der Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst krijgt in het jaar van zijn presidentschap de gelegenheid zich uit te spreken over een onderwerp te zijner keuze. Ditmaal heb ik er naar gestreefd dit zodanig te kiezen, dat het actueel is, prikkelt tot overdenking en bezinning in eigen sfeer.

In de afgelopen jaren hebben verschillende onderwerpen Uw aandacht gevraagd. In 1951 mij tot U richtende, koos ik als titel mijner toespraak — het was op het congres in Maastricht — „IN HET GEDRANG”, daarmee uitdrukking gevende aan een gevoel, dat Uw Voorzitter, en met hem velen, ondervond. Ik eindigde mijn toespraak met te zeggen: „Laten wij ons (wij geneeskundigen) eens even verheffen boven dit schokkende, stuwende, strijdende gedruk, gepers, gedrang.”

Bewust of onbewust heeft Ittmann, die het jaar na mij het voorzitterschap behartigde, als titel van zijn toespraak gekozen: „WAT ONS VEREENT.” Ook hem zal het gevoel van gedrang niet ontgaan zijn. Hij heeft het zware jaar 1952 moeten leiden (lijden zowel met een korte als met een lange ij), waarbij collegae zich van ons vervreemd hebben en zichzelf en ons daardoor verarmd. Hij heeft het gevoeld, dat het weerstand bieden aan moeilijkheden het meeste kans op succes kan hebben, wanneer men schouder aan schouder staat en zo heeft hij naar punten gezocht en die naar voren gebracht, waarop men zich verenigen kan.

Collegae, de titel van mijn toespraak van nu volgt de lijn, door Ittmann aangegeven en is geheten „MEDISCH NEDERLAND IN INTERNATIONAAL VERBAND”.

Een titel, die velen misschien het voorhoofd doet fronsen, en een van de vele citaten in de gedachte brengt, die er aan herinneren, dat achter woorden niet steeds klare begrippen staan.

Tot de keuze van dit onderwerp is te gerede aanleiding, omdat nog slechts enkele weken verlopen zijn, sedert de 7de Jaarvergadering der World Medical Association gesloten is. Vele collegae hebben we daar gezien; waardering is uitgesproken voor de morele en daadwerkelijke steun, ons door Regering en autoriteiten gegeven. Doch als U mij zou vragen, hoeveel Neder-

landse artsen hebben deze vergadering bijgewoond? dan zou ik moeten antwoorden, dat hun aantal kleiner was dan het aantal buitenlandse.

Allerminst moet dit worden opgevat als een verwijt. Het is maar al te zeer bekend, dat alleen dat gewaardeerd wordt, „wat men verre haalt”, terwijl datgene, wat dichtbij is, meer aandacht zou kunnen hebben.

Wij begrijpen het zo goed, wij kennen de arts in zijn — zo mag ik de praktijk wel even noemen? — in zijn éénmansbedrijf, waar niets vanzelf gaat en waar iedere afwezigheid gevolgd wordt door een terstond stilleggen van dat bedrijf, met alle consequenties van dien. Begrijpelijk, dat zulks remmend werkt op vergadering- en congresbezoek.

Bovendien ligt in de medicus iets van de individualist, die zich gaarne terug trekt op eigen terrein, waar hij zich thuis gevoelt, waar hij zijn werk doet, en waar hij, als beoefenaar van het medische beroep, leeft en handelt volgens de oude eed van Hippocrates, welke eed laatstelijk door de World Medical Association enigermate aan de tijd aangepast, opnieuw naar voren werd gebracht in de vorm van de Declaratie van Genève.

Collegae, in die oude eed staat niet, dat Gevergaderingen moet bijwonen. Daar wordt uitsluitend en alleen gewezen op de plichten ten opzichte van de patiënten, ten opzichte van de leermeesters en ten opzichte van de collega's. En nu wil ik graag aannemen, dat niet alle artsen zich deze beperking, die in de eed van Hippocrates ligt, bewust zijn, maar het kan onmogelijk een toeval zijn, dat zulk een oude eed, die de eeuwen door bewaard is en van kracht is geweest, in deze vorm is gekomen. Men moet wel aannemen, dat deze formulering zó geleefd heeft in de geest der artsen, dat zij daardoor niet is weggevaagd en vervangen door andere formuleringen, die ongetwijfeld door anderen in latere jaren naar voren zijn gebracht.

Wat ons thans treft, is, dat in deze eed ontbreekt de plicht van de geneesheer ten aanzien van de gemeenschap. De oorzaken hiervan op te sporen zou het onderwerp van een interessante, sociologische studie kunnen zijn; klaagde niet reeds Ramazzini, die in 1773 zijn boek over de beroepsziekten publiceerde er over, dat hij bij Hippocrates en de oudere klassieken niets vond over de specifieke ziekten van mijnwerkers en metaalbewerkers?

Ik weet, dat men mij tegenwerpen kan, ieder

mens, dus ook de arts, heeft een plicht ten opzichte van de gemeenschap en het is onnodig om daarop voor de arts nog eens nadrukkelijk te wijzen. Maar dan zeg ik: „Nee, Heren, het is niet overbodig, daarop de arts inzonderheid nog eens te wijzen.”

Maar al te zeer weten wij tegenwoordig de invloed van het milieu op de mens. In het einde der vorige eeuw werd het duidelijk, dat tuberculose veroorzaakt wordt door de t.b.c.-bacil. Simplistisch dachten velen, en denken nog velen, dat de strijd uitsluitend gericht moest zijn tegen de tuberkelbacil en typerend voor dit standpunt, maar grotesk in zijn aanvechtbaarheid, was een antwoord — in margine aangetekend op een vraag, of een bepaalde militair zijn longtuberculose in en door de dienst gekregen had — luidende: vooralsnog wordt de tuberculose door de t.b.c.-bacil en niet door de militaire dienst veroorzaakt.

Kijk, Collegae, hier zien we met een eenvoudig voorbeeld het belang van de gemeenschap voor de mens, in dit geval voor de zieke mens, en zal degene, die zich mede verantwoordelijk gevoelt voor die zieke mens, zich ook verantwoordelijk moeten voelen voor de gemeenschap.

Hoe ver gaat nu die gemeenschap? Ik geloof, dat de tijd van het parochiale denken voorbij is. Ik geloof, dat men die gemeenschap nooit groot genoeg kan zien en dat in wezen alle gemeenschapsproblemen wereldproblemen zijn. Relatief is de wereld kleiner geworden. Verre vrienden van vroeger zijn de goede bureu van het heden. Wetenschap, cultuur, kunst, religie zijn in wezen onbegrensd en reeds daardoor zal aan de beoefening der wetenschap, de beoefening der kunst ook alle begrenzing ontnomen moeten worden.

Doch zulks gaat niet door de wenselijkheid te formuleren. Er gebeurt niets, wanneer de tijd er niet rijp voor is en er gebeurt niets, indien niet voldoende mensen ervaren hebben, dat er iets gebeuren moet. Helaas, moet erkend worden, dat een gebeuren als de laatste wereldoorlog de bodem rijp heeft moeten maken voor samenwerking.

Negen Mei 1940 waren we neutraal... 10 Mei 1940 schreuwden we om hulp en was alle neutraliteit weg. Mei 1945 was de tijd, dat velen geloofden aan een verbroedering der volken. Een verbroedering, die de wereld tot een vereniging van naties zou maken. Wat het geworden is, U weet het! We hebben langzaam de molen weer terug zien draaien. In het groot en in het klein. Ook in onze gelederen. In 1940 tot 1945 kon onder Nederlanders tezamen alles. Nu: nog veel, maar minder.

In de na-oorlogse tijd zijn verschillende organisaties tot nieuwe bloei gebracht, waarvan de

vruchten wellicht enige compensatie vormen voor het onnoemelijke leed, dat enkele landen over de wereld gebracht hebben. Uw ogen te openen voor wat deze nog nader te noemen organisaties gedaan hebben, is mede het doel van de keuze van het onderwerp.

Eén ervaring hebben allen, doch zeker ook de artsen, na de oorlog verworven, namelijk hun afhankelijkheid van de verdere wereld. Niet in de eerste plaats materieel, maar vóór alles wetenschappelijk. Jaren van noeste arbeid heeft het ons gekost om de achterstand op geneeskundig gebied in te halen en dit zal zeker ook voor andere wetenschappen gelden.

Ook de studenten hebben de behoefte aan internationale samenwerking gevoeld, waarvan de door hen gestichte International Federation of Medical Students' Associations een gevolg is geweest.

Tot één van de belangrijkste winsten van na de oorlog mag gerekend worden de Wereld Gezondheidsorganisatie, the World Health Organization, W.H.O.

Vóór de oorlog, reeds ongeveer een eeuw geleden, was er internationale samenwerking op het gebied van de volksgezondheid. In 1866 was Nederland reeds aanwezig bij de 3e Internationale Conferentie, ditmaal gewijd aan de cholera.

In 1907 werd het Office Internationale d'Hygiène Publique opgericht, waarbij wijlen Collega Josephus Jitta van 1935—1938 de Voorzitter was.

Na 1938 werd Collega Jitta vervangen door de heren Dr. C. v. d. Berg, de Vogel en na de oorlog door Professor van Loghém.

Ook kenden we voor de oorlog het Hygiënische Comité van de Volkenbond, waar Nederland actief aan heeft deelgenomen, en als derde, tijdens de oorlog ontstane organisatie, mag genoemd worden de gezondheidsafdeling van de UNRRA, waaraan onder meer onze Collega Daubenton verbonden was.

Onze Collega Prof. Dr. H. C. Rümke is Chairman of the Executive Board van de World Federation for Mental Health.

In 1946 werd tenslotte de World Health Organization gesticht.

In de uitvoerende raad van de World Health Organization werd in 1948 gekozen onze landgenoot v. d. Berg en met enige voldoening mogen we constateren, dat ook enkele artsen een plaats vervullen in die organisatie.

Dr. W. Bonne is Directeur van de afdeling besmettelijke ziekten, Dr. W. Egeda Timmer is Directeur van de divisie, die belast is met de verzorging van de therapeutische middelen in de ruimste zin van het woord en Dr. Daubenton is Directeur van het regionale bureau voor Afrika.

Ik heb zeker niet alle Nederlanders genoemd, die in de World Health Organization een of andere functie vervullen, doch ik heb wel, en dit op gezag van onze landgenoot Dr. C. v. d. Berg, de bezetting van enkele vooraanstaande plaatsen aangewezen.

De doelstellingen van de World Health Organization zijn vastgelegd in de zogenaamde Constitution en het belangrijkste doel is wel — en ik citeer — „the attainment by all peoples of the highest possible level of health.”

U weet, dat het lidmaatschap van de World Health Organization open staat voor STATEN en het is reeds verschillende keren gezegd, dat de World Health Organization dus een intergouvernementeel lichaam is.

De W.H.O. onderhoudt betrekkingen met tal van andere internationale lichamen en alle te noemen heeft geen zin, doch apart zij vermeld de International Labor Organization (I.L.O.) en de International Social Security Association (I.S.S.A.)

Is het een wonder, dat verschillende artsen de wenselijkheid gevoeld hebben van een versterking van het medisch element in deze organisaties? De opzet van de World Health Organization is immers geweest: the attainment by all peoples of the highest possible level of health!

Uit de aard der zaak worden gouvernementele lichamen overwegend door ambtenaren vertegenwoordigd, doch waar alom — ook in de kringen der Regering — samengaan bepleit wordt van overheidszorg en particulier initiatief, behoeft het geen verwondering te baren, dat het particulier initiatief, in vele landen samengebundeld, geleid heeft tot een niet-intergouvernementeel medisch lichaam, de World Medical Association, waarop in de afgelopen maanden bij herhaling de aandacht is gevestigd.

Ik geloof niet te veel te zeggen, indien ik de World Medical Association als HET lichaam aanwijs, dat hetzelfde doel nastreeft als de World Health Organization, niet als rivaal, doch — ik zou willen zeggen — als amateur naast de professional. Met deze zeer aanvechtbare formulering heb ik tot uitdrukking willen brengen, dat de World Health Organization gedragen wordt door ambtenaren, die zich met inzet van hun gehele persoon en geheel hun tijd aan hun taak kunnen wijden, terwijl de World Medical Association gedragen wordt door mensen, die in hun vrije uren bijdragen willen leveren voor het bereiken der beoogde doelstellingen.

Bovendien heb ik willen aangeven, dat in de World Medical Association UITSLUITEND artsen zitten, terwijl in de World Health Organization OOK artsen zitten.

In de World Medical Association zien de artsen derhalve een versterking van de medische

krachten en een versterking van de niet-ambtelijke sector, waaruit beluisterd mag worden, dat zij menen, dat in de gouvernementele lichamen zowel het medische als het niet-ambtelijk element wat klein is.

Hebben beide lichamen aanvankelijk wat onwennig naar elkaar gekeken, ik kan U verzekeren, dat van enige gereserveerdheid, enige terughoudendheid, enige argwaan, thans geen sprake meer is. De grote vergaderingen van de World Health Organization worden bijgewoond door vertegenwoordigers van de World Medical Association en de juist afgetreden Directeur der W.H.O. de Canadees, Collega Chisholm woonde de Algemene Vergaderingen en ook Bestuursvergaderingen der World Medical Association bij.

Kijk, Collegae, wat daar bereikt is, is WINST. Dat U dit jaar in Nederland hebt kunnen luisteren naar de mening van artsen van een groot deel der wereld, dat is aan deze soorten van internationale lichamen te danken. En al mag dan het spreekwoord luiden, dat „kennis verrijkt, maar niet gelukkig maakt”, het is toch voor ons allen een geestelijk bad geweest, om over problemen zoals Sociale Zekerheid en haar medische aspecten, stemmen te horen uit vele landen. Dit heeft toch waarde; dit verruimt toch ons denken; dit voorkomt toch, dat wij gevangen raken in eigen moeilijkheden.

Een soortgelijke ervaring hebben we enige maanden geleden opgedaan, toen de First World Conference on Medical Education was georganiseerd door de World Medical Association en een prachtig, geestverrijkend programma werd geboden.

Spreekers van vele nationaliteiten hebben over tal van onderwerpen, betrekking hebbende op Medical Education, hun licht laten schijnen. Nederland was zo gelukkig een zevental voordrachten te mogen verzorgen.

De Voorzitter van dat Congres, de velen Uwer bekende Sir Lionel Whitby, hield zijn presidentiële rede met als titel: The Challenge — de uitdaging — aan de medische opleiding in de tweede helft van de twintigste eeuw.

Dat is het woord, Mijne Heren, UITDAGING. De World Medical Association voelt, dat ze uitgedaagd wordt om het tempo van de tijd te volgen; dat de evolutie, zich voltrekkende op sociaal gebied, die enorm is en in vele opzichten zegenrijk, tevens een uitdaging is aan de artsen om de medische aspecten, die deze sociale evolutie heeft, niet onder de voet gelopen te zien.

Hoewel niemand zal ontkennen, dat het verschaffen van geneeskundige hulp belangrijke aanrakingspunten heeft met het sociale vlak, evenals bijvoorbeeld de Godsdienst dit heeft, is

toch datgene, wat de Arts de mensen biedt, geen „verstrekking”, die op het sociale vlak ligt. Dit Goed: de geneeskundige zorg — hier niet gezien als een materiële verstrekking — te verdedigen, is de plicht van iedere arts.

Collegae, éénstemmigheid heerst ten aanzien van dit laatste morele appèl. Geenszins is dit het geval, waar materiële „sociale verstrekkingen” gevraagd, resp. verleend worden.

Daar is overleg voor nodig tussen mensen van allerlei aard. Dat is één van de grote winsten, die ik ondervonden heb in de bestuursvergaderingen der World Medical Association, waar vertegenwoordigers van World Health Organization, International Labour Organization en International Social Security Association aanwezig zijn en ik ben er zeker van, dat de andere lichamen dit contact ook op prijs stellen.

Waar ik nu mee besluiten wil, is de wens, dat in Nederland tussen de gouvernementele, de Regeringslichamen en de vrije organisaties dat voortdurend contact ook zal bestaan. Niet, dat men eens gehoord wordt, of dat men eens om een onderhoud vraagt, doch dat bijvoorbeeld ook hier in Nederland contact zal zijn tussen de vertegenwoordigers van internationale gouvernementele lichamen met de vertegenwoordigers van niet-gouvernementele lichamen, opdat het in het centrum verkregen gevoel van samenwerking zich naar de periferie moge voortzetten.

Dan kunnen ook landelijk meer activiteiten ontwikkeld worden, dan kan het woord WORLD MINDED inhoud krijgen.

Collegae, let op Uw taak!

Ik heb gezegd.

Watersnoodramp Februari 1953

De zomervacantie en ook de VIIth General Assembly of the World Medical Association, begin September in Den Haag gehouden, heeft misschien tengevolge gehad, dat publicaties over de watersnood en haar gevolgen voor onze collegae zijn achterwege gebleven; maar men concludere daaruit niet, dat dit vraagstuk in het vergeetboek zou raken, of zelfs maar op de achtergrond zou komen.

Vele getroffen collegae zullen telkens hebben bemerkt, dat wij nog steeds actief zijn en dat wij onze steun en onze actie krachtig wensen voort te zetten.

Allereerst hebben we de volgende mededeling, van belang voor alle collegae:

De Ziekenfondsraad heeft besloten, de ter kennis gebrachte richtlijnen met betrekking tot de ziekenfondsverzekering en de honorering voor geëvacueerden, die gold voor het 3de kwartaal van 1953, ook van kracht te verklaren voor het 4de kwartaal van 1953. Hoewel deze regeling bij de meesten wel bekend zal zijn, willen wij toch hier weergeven wat vermeld staat onder punt B over de honorering der medewerkers voor het 4de kwartaal 1953:

B. Honorering medewerkers.

Ten aanzien van de honorering van de medewerkers uit de getroffen gebieden geldt het navolgende:

1. Aan de huisartsen en apothekers uit de getroffen gebieden, ongeacht of zij geëvacueerd zijn of niet, kunnen over het 4e kwartaal 1953 worden uitbetaald:

a. het abonnementshonorarium, berekend op basis van de feitelijke zielenstand in de 7e week van het 4e kwartaal,

b. het bedrag, dat ontstaat door het onder a bedoelde bedrag af te trekken van het bedrag, dat overeenkomt met 90% van het over het 1e kwartaal 1953 aan deze huisartsen en apothekers uitbetaalde honorarium.

Het onder b bedoelde bedrag moet afzonderlijk worden geadministreerd.

2. Aan de apothekers, bedoeld onder 1, wordt over het 4e kwartaal 1953 bovendien uitbetaald een bedrag, dat ontstaat door van het bedrag, dat overeenkomt met 90% van het over het 4e kwartaal 1952 voor afleveringskosten gedeclareerde bedrag, af te trekken het bedrag, dat over het 4e kwartaal 1953 aan afleveringskosten wordt gedeclareerd.

Dit bedrag moet afzonderlijk worden geadministreerd.

3. Aan specialisten, vroedvrouwen en heilgymnasten-masseurs uit de getroffen gebieden, ongeacht of zij geëvacueerd zijn of niet, worden uitbetaald:

a. de declaraties over het 4e kwartaal 1953, en

b. een bedrag, dat ontstaat door het onder a bedoelde bedrag af te trekken van het bedrag, dat overeenkomt met 90% van het over het 4e kwartaal 1952 uitbetaalde honorarium. Het onder b bedoelde bedrag moet afzonderlijk worden geadministreerd.

De huisartsen, specialisten, tandartsen, vroedvrouwen en heilgymnasten-masseurs zullen voor hulp, na 3 October a.s. verleend aan geregisteerden, — uitgezonderd die geregisteerden, die voor hun registratie reeds als verzekerden op hun naam stonden ingeschreven —, aan de fondsen, waarbij de registratie is geschied, hono-